

En rymdstrategi för Europa

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet beslutade den 15 december 2016 att ge bl.a. näringsutskottet tillfälle att yttra sig över kommissionens meddelande En rymdstrategi för Europa (KOM(2016) 705).

Näringsutskottet begränsar sitt yttrande till de delar av kommissionens meddelande som rör näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor samt företagens villkor. Näringsutskottet välkomnar kommissionens rymdstrategi och betonar bl.a. den betydelse som insatser för rymdindustrin kan ha för tillväxt och sysselsättning även inom andra sektorer.

Utskottets överväganden

Kommissionens meddelande En rymdstrategi för Europa

Bakgrund

Enligt artikel 189 i EUF-fördraget (fördraget om Europeiska unionens funktionssätt) ska EU utveckla en europeisk rymdpolitik för att främja vetenskapligt och tekniskt framåtskridande och industriell konkurrenskraft m.m. Där står det också att ett europeiskt rymdprogram kan utvecklas för att möjliggöra att målen i fördraget uppnås.

Den 26 oktober 2016 publicerade kommissionen det nu aktuella meddelandet om en europeisk rymdstrategi (KOM(2016) 705). Strategin handlar om att ange en tydlig strategisk riktning och strategiska mål för EU på rymdområdet mot bakgrund av den snabba utveckling som pågår inom den internationella rymdverksamheten och samhällets beroende av tjänster som rymdverksamheten möjliggör.

Meddelandets huvudsakliga innehåll

Kommissionen föreslår, med stöd av artikel 189 i EUF-fördraget, en rymdstrategi för Europa i syfte att understödja ett europeiskt samarbete för att Europa ska bevara sin ledande ställning på rymdområdet, öka sin närvaro på de internationella rymdmarknaderna och utnyttja rymdsektorns fördelar och nackdelar.

Kommissionen konstaterar inledningsvis i strategin att Europa står för den näst största offentliga rymbudgeten i världen och att under perioden 2014–2020 kommer enbart EU att investera mer än 12 miljarder euro i rymdverksamhet.

Vidare påminner kommissionen om att rymdteknologi, data och tjänster har blivit nödvändiga i vardagslivet, t.ex. för mobiltelefoni, navigationssystem, uttagsautomater, krisinformation, effektivare jord- och skogsbruk m.m. Samtidigt ökar konkurrensen inom rymdbranschen, nya typer av företag, verksamheter och affärsmodeller växer fram och kommersialiseringen ökar. Data om jorden som produceras av rymdinfrastrukturen får allt större betydelse för utveckling av nya tjänster och för samhällsnyttan.

Kommissionen anger att ett gott samarbete mellan EU och den europeiska rymdorganisationen Esa (European Space Agency) är en av hörnstenarna för att strategin ska kunna genomföras med framgång. Därtill kommer samarbete med andra relevanta aktörer utöver medlemsstaterna, t.ex. den europeiska vädersatellitorganisationen (Eumetsat), industri, forskare och användare, också att vara viktigt enligt kommissionen.

Strategin innehåller följande fyra strategiska mål:

1. optimera samhällsnyttan och den ekonomiska nyttan med rymdverksamheter

2. stärka den europeiska rymdindustrin
3. stärka Europas autonomi när det gäller tillgång till rymden
4. stärka Europas roll som en global aktör.

För varje strategiskt mål anger kommissionen ett antal åtgärder som den vill genomföra för att förverkliga strategins syfte.

När det gäller att optimera samhällsnyttan och den ekonomiska nyttan av rymdverksamhetens fördelar vill kommissionen bl.a. öka användningen av rymdtjänster och rymddata. Kommissionen vill även vidareutveckla EU:s rymdprogram och anpassa verksamheten till nya användarbehov.

När det gäller att stärka den europeiska rymdindustrin vill kommissionen bl.a. intensifiera sina insatser till stöd för forskning och utveckling på rymdområdet och se över sin strategi för att främja den europeiska rymdsektorns konkurrenskraft. Därtill vill kommissionen främja ett ökat entreprenörskap och nya affärsmöjligheter.

När det gäller att stärka Europas autonomi och tillgång till rymden vill kommissionen bl.a. aggregera efterfrågan på uppskjutningstjänster för att göra industrin mer synlig. Vidare vill kommissionen utforska olika sätt att stödja europeiska uppskjutningsanläggningar och främja utvecklingen av kommersiella marknader för ny rymdverksamhet.

För att stärka Europas roll som en global aktör vill kommissionen bl.a. föra dialoger om rymden med strategiska internationella partner och se till att rymdpolitiken beaktas i EU:s dialoger om exportkontroll med tredje länder. Kommissionen vill även bidra till internationella initiativ inom bl.a. jordobservation och samverka med internationella partner för att främja ett ansvarsfullt beteende i rymden och en fredlig användning av rymden.

Vissa kompletterande uppgifter

Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen har upprättat faktapromemoria 2016/17:FPM31 Meddelande om en rymdstrategi för Europa med anledning av kommissionens meddelande. I faktapromemorian anför regeringen följande (s. 4 f.):

Regeringen välkomnar strategin och anser att den är ett bra och balanserat strategiskt dokument. Regeringen välkomnar även meddelandet för dess konkretisering och prioritering av strategiska mål för EU:s rymdpolitik.

Regeringen avser att verka för att strategin förverkligas med särskilt avseende på:

1. att säkerställa tillgång till data för applikationer och tjänster för ökad samhällsnytta,
2. att bidra till ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning,
3. att förbättra excellens i forskning, innovation och teknologi liksom att inspirera och utbilda den europeiska allmänheten, särskilt de unga.
4. att ta hänsyn till europeiska och EU:s och ESA:s medlemsstaters utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska intressen.

Vidare att:

5. Strategin ska sträva efter maximal kostnadseffektivitet.

6. Strategin ska vara öppen för möjligheten att etablera flera europeiska rymdhamnar för raketuppskjutning av satelliter.

Regeringen beklagar samtidigt att strategin inte motsvarar behovet av en för EU och ESA gemensam rymdstrategi för Europa vilket har efterfrågats av medlemsländerna i EU och ESA.

Regeringen konstaterar också att meddelandet redogör för omfattande ambitioner. Regeringens övergripande mål är därför att budgetrestriktivitet och säkerställande av budgetkontroll ska eftersträvas och att prioriteringar bör göras successivt i samverkan mellan medlemsstaterna och kommissionen när de program och åtgärds paket som strategin hänvisar till ska genomföras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att det sker snabba förändringar inom den internationella rymdsektorn och att konkurrensen ökar. Dessutom blir sektorn allt mer kommersiell och näringslivet deltar i utökad omfattning. Sverige och svenska företag har en lång tradition inom rymdsektorn. Svenska företag ligger även i framkant av utvecklingen och det är enligt utskottets uppfattning viktigt att man gör det möjligt för dem att vara med i den framtida konkurrensen inom denna sektor. Utskottet vill i detta sammanhang påminna om att den teknik och utveckling som kommer fram i rymdsektorn ofta är användbar inom andra områden såsom miljö, klimat, väderprognoser, infrastruktur och telekommunikation, och utskottet vill därför betona den betydelse som insatser för rymdindustrin kan ha för tillväxt och sysselsättning även inom andra sektorer. Mot denna bakgrund välkomnar utskottet kommissionens rymdstrategi och instämmer i kommissionens bedömning om vikten av att stärka det europeiska samarbetet för att Europa ska bevara sin ledande ställning på rymdområdet och att åtgärder behövs för att skapa en mer innovativ rymdsektor för att på så sätt bidra till ekonomisk tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning inom hela EU.

Utskottet anser likt kommissionen att det är centralt att verka för ett företags- och innovationsvänligt klimat genom att stärka tillgången till finansiering och försöka skapa nya affärsmöjligheter för företag på europeisk, nationell och regional nivå. Det är också positivt att kommissionen har för avsikt att öka stödet till små och medelstora företag, nystartade företag och unga entreprenörer genom bl.a. inkubatorer och tävlingar. Utskottet anser att i största möjliga mån bör redan befintliga strukturer användas för detta arbete och kommissionen bör därför söka finna möjliga synergier inom ramen för EU:s redan etablerade företagsfrämjande åtgärder. Utskottet vill i detta sammanhang även påminna om det arbete som rymdinkubatorn ESA BIC Sweden (Business Incubation Centre) bedriver. ESA BIC Sweden är en satsning för hela Sverige som ska skapa nya bolag med rymdtekniska lösningar på problem såväl på jorden som i rymden. Samtidigt vill utskottet med anledning av ambitionerna i strategin betona vikten av budgetrestriktivitet och säkerställande av budgetkontroll. Utskottet vill i detta sammanhang även uppmärksamma de negativa effekter som ändrade valutakurser kan ge upphov

till när det gäller rymdsamarbetet med EU och Esa, vilket enligt utskottets uppfattning kan behöva beaktas. Prioriteringar mellan de program och åtgärds paket som kommissionen hänvisar till i strategin bör enligt utskottets uppfattning göras successivt i samverkan mellan medlemsstaterna och kommissionen.

Stockholm den 26 januari 2017

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjälmered (M), Åsa Westlund (S), Hans Rothenberg (M), Ingemar Nilsson (S), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Said Abdu (L), Birger Lahti (V), Penilla Gunther (KD), Mattias Jonsson (S), Anna-Caren Säterberg (S), Hanna Westerén (S) och Jonas Eriksson (MP).

Särskilda yttranden

Särskilt yttrande (M, C, L, KD)

Lars Hjälmered (M), Hans Rothenberg (M), Hanif Bali (M), Helena Lindahl (C), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Said Abdu (L) och Penilla Gunther (KD) anför:

Vi vill i detta sammanhang tydliggöra vår uppfattning att kommissionens förslag om en rymdstrategi för Europa inte minskar behovet av att ta fram en svensk rymdstrategi. Enligt vår uppfattning kvarstår behovet av att utforma en svensk rymdstrategi utifrån de förslag som rymdutredningen lämnade i augusti 2015.